

CYNGOR SIR YNYS MÔN / ISLE OF ANGLESEY COUNTY COUNCIL

CYFARFOD:	Pwyllgor Safonau
DYDDIAD:	12.09.2018
TEITL YR ADRODDIAD:	Adolygiad y Pwyllgor Safonau o gofrestrau diddordebau'r Cynghorau Tref a Chymuned
PWRPAS YR ADRODDIAD:	Adrodd ar yr adolygiad arfaethedig
ADRODDIAD GAN:	Mared Wyn Yaxley Cyfreithiwr – Llywodraethiant Corfforaethol mwycs@ynysmon.gov.uk
SWYDDOG CYSWLLT:	Lynn Ball Pennaeth Swyddogaeth (Busnes y Cyngor) / Swyddog Monitro lbxcs@anglesey.gov.uk 01248 752586

A CYFLWYNIAD A CHEFNDIR

- 1 Fel rhan o'i raglen waith, mae'r Pwyllgor Safonau wedi penderfynu cynnal adolygiad o gofrestrau diddordebau a gynhelir gan Gynghorau Tref a Chymuned. Bydd yr adolygiad hwn yn cynnwys sampl o gofrestrau'r Cynghorau Tref a Chymuned yn unig.
- 2 Cynhaliwyd yr adolygiad diwethaf yn 2016/17. Gellir gweld copi o'r canfyddiadau yn dilyn yr adolygiad diwethaf [yma](#).

B Y BROSES AR GYFER YR ADOLYGIAD

- 1 Bydd yr adolygiad yn cynnwys adolygu'r Gofrestr o Ddiddordebau a gedwir gan Gynghorau Tref a Chymuned.
- 2 Mae'r gofynion o ran datgelu diddordebau "personol" a diddordebau "personol sy'n rhagfarnu" yn wahanol ar gyfer Cynghorwyr Tref a Chymuned o gymharu â Chynghorwyr Sir. Cynghorir Aelodau i adolygu'r [Nodyn Briffio](#) a rannwyd gyda Chynghorau Tref a Chymuned ym mis Mawrth 2017. Bydd hynny'n cynorthwyo Aelodau wrth iddynt gynnal yr adolygiad mewn perthynas â dyletswydd Cynghorwyr Tref a Chymuned i ddatgan diddordebau "personol" a diddordebau "personol sy'n rhagfarnu".
- 3 Rhagwelir y bydd y bydd rhaid adolygu'r dogfennau a ganlyn, yn dyddio'n ôl i fis Mai 2017 (h.y. ers yr etholiad diwethaf), ym mhob Cyngor Tref a Chymuned:
 - Cofrestr o Ddiddordebau Personol;

- Ffurflenni Datganiadau o Ddiddordeb yng nghyfarfodydd y Cyngor;
- Agenda a Chofnodion ar gyfer y Cyngor a'i Is-bwyllgorau;
- Rhestr o enwau'r holl aelodau a chopi o ffurflen derbyn swydd gan bob aelod cyfredol, yn cynnwys yr ymrwymiad statudol i gydymffurfio â'r Côt Ymddygiad;
- Cofnod o hyfforddiant aelodau

- 5 Yn ogystal, cynhelir adolygiad o wefan y Cyngor Tref / Cymuned er mwyn canfod a yw'r holl wybodaeth berthnasol wedi'i chynnwys ar y wefan. Cyfeirir Aelodau at yr [adroddiad blaenorol i'r Pwyllgor Safonau ym mis Medi 2015](#) sy'n cynnwys yn Atodiad 1, Ganllawiau Statudol gan Lywodraeth Cymru ar "Mynediad i Wybodaeth am Gynghorau Cymuned a Thref".
- 6 Yn dilyn yr adolygiad, y bwriad yw anfon
- Llythyrau unigol at yr holl Gynghorau Tref a Chymuned oedd yn destun yr adolygiad (na fyddant yn cael eu cyhoeddi), ac
 - Adroddiad cyffredinol ynglŷn â'r canfyddiadau ar gyfer yr holl Gynghorau Tref a Chymuned er mwyn cynorthwyo pob Cyngor Tref a Chymuned drwy rannu arfer dda a nodi'r materion cyffredinol sydd angen rhoi sylw iddynt.

C APWYNTIADAU ADOLYGU

- 1 Mae 5 o Gynghorau Tref a 35 Cyngor Cymuned yn Ynys Môn. Bydd angen penderfynu pa Gynghorau Tref / Cymuned fydd yn cael eu hadolygu.
- 2 Fel rhan o'r adolygiad yn 2016/2017, adolygwyd dau Gyngor Tref a dau Gyngor Cymuned.
- 3 Rhaid dilyn proses deg wrth benderfynu pa Gynghorau Tref a Chymuned i'w dewis.

Y pump maen prawf dethol posibl a ystyriwyd gan Gadeirydd y Pwyllgor Safonau yw:

- (a) Lefel y praesept y gofynnwyd amdano gan y Cyngor Cymuned h.y. mwy o gyfrifoldeb ariannol,
- (b) A dderbyniwyd gohebiaeth gan y Cyngor Cymuned hwnnw mewn perthynas â'r ymholiad a godwyd gan y Cadeirydd ynglŷn ag a oes gan y Cyngor wefan, ac os felly, a yw'r Gofrestr o Ddiddordebau'n cael ei chyhoeddi ar y wefan honno (yn unol ag eitem 16 ar y Rhaglen hon);
- (c) Presenoldeb Cynghorau Tref a Chymuned yn y Pwyllgor Cyswllt Cynghorau Tref a Chymuned;
- (d) Y rhai a adolygwyd yn barod (y tro diwethaf yn 2016/2017 – Cyngor Tref Amlwch, Cyngor Tref Caergybi, Cyngor Cymuned Llanbadrig a Chyngor Cymuned Llangristiolus); a
- (e) Cynghorau fu'n destun unrhyw gwynion i'r Ombwdsmon yn ystod y 12 mis diwethaf ynglŷn â thorri'r Côt Ymddygiad, ble mae'r Ombwdsmon wedi penderfynu ymchwilio (sef dim hyd yn hyn).

Yn ogystal, gallai fod yn gyfuniad o'r ffactorau uchod.

- 4 Mae rhestr o'r praeseptau (y cyfeirir ato yn 3(a) uchod) a dderbyniwyd gan bob Cyngor Tref a Chymuned wedi'i chynnwys yn **Atodiad 1**.

- 5 Mae copi o'r ymatebion a dderbyniwyd mewn perthynas ag ymatebion Cynghorau Tref a Chymuned i'r cwestiwn ynglŷn â gwefannau (Eitem 16 ar y Rhaglen) (y cyfeirir ato yn 3 (b) uchod) wedi'i gynnwys yn **Atodiad 2**, ac amlygwyd enwau'r cynghorau sydd heb ymateb.
- 6 Mae rhestr o Gynghorau Tref a Chymuned sydd wedi anfon cynrychiolydd i'r Pwyllgor Cyswilt Cynghorau Tref a Chymuned (y cyfeirir ato yn 3(c) uchod) wedi'i gynnwys yn **Atodiad 3**, ac amlygwyd enwau'r cynghorau sydd heb ymateb.
- 7 Cynhelir yr adolygiad gan Gadeirydd ac Is-gadeirydd y Pwyllgor Safonau, ynghyd ag un aelod arall o'r Pwyllgor Safonau, heblaw am aelodau'r Cyngor Sir. Bydd y Swyddog Monitro neu'r Cyfreithiwr Llywodraethiant Corfforaethol yn bresennol hefyd.

D ARGYMHELLIAD

- 1 Gofynnir i'r Pwyllgor Safonau nodi cynnwys yr adroddiad hwn.
- 2 Gofynnir i'r Pwyllgor Safonau gadarnhau pa Gynghorau Tref a Chymuned y mae'n dymuno eu hadolygu, a pha aelodau o'r Pwyllgor Safonau fydd yn cynnal yr adolygiad hwnnw.
- 3 Ar ôl gwneud penderfyniad ynglŷn â D2 uchod, cytunir ar amserlen ar gyfer yr adolygiad gyda Chlerc pob Cyngor Tref / Cymuned.

Praesept 2018-2019 – Cyngorau Tref a Chymuned
Precept 2018-2019 – Town and Community Councils

CYNGOR / COUNCIL	PRECEPT / PRAESEPT 2018/2019
AMLWCH	92,131.25
BIWMARES / BEAUMARIS	28,427.87
CAERGYBI / HOLYHEAD	441,831.00
LLANGFNI	140,307.83
PORTHAETHWY	90,160.00
LLANDDANIEL	8,100.00
LLANDDONA	5,665.00
CWM CADNANT	31,500.00
LLANFAIRPWLL	42,000.00
LLANFIHANGEL ESCEIFIOG	17,250.00
BODORGAN	8,600.00
LLANGOED	10,610.00
LLANGRISTIOLUS/CERRIGCEINWEN	8,000.00
LLANIDAN	9,032.44
RHOSYR	26,400.00
PENMYNYDD	6,250.00
PENTRAETH	16,000.00
MOELFRE	11,731.55
LLANBADRIG	26,010.00
LLANDDYFNAN	6,879.00
LLANEILIAN	11,977.41
LLANERCHYMEDD	12,765.50
LLANEUGRAD	4,000.00
LLANFAIR MATHAFARN EITHAF	51,660.00
CYLCH Y GARN	6,600.00
MEHELL	8,875.51
RHOSYBOL	7,500.00
ABERFFRAW	7,500.00
BODEDERN	10,000.00
BODFFORDD	8,450.00
TREARDDUR	32,360.00
TREFALAW	6,131.00
LLANFACHRAETH	6,074.00
LLANFAELOG	34,500.00
LLANFAETHLU & LLANFWROG	5,750.00
LLANFAIRYNEUBWLL	12,500.00
Y FALI / VALLEY	32,813.65
BRYNGWRAN	9,900.00
RHOSCOLYN	3,500.00
TREWALCHMAI	6,500.00

Gwefan y Cyngorau Tref a Chymuned / Websites of the Town and Community Councils

Enw'r Cyngor Tref / Cymuned Name of Town / Community Council (T/CC)	Oes gan eich Cyngor Tref / Cyngor Cymuned wefan? Does your T/CC have a website?	Os oes, beth yw cyfeiriad y wefan? If yes, what is the website address?	A yw'r Gofrestr o Ddiddordebau'r Aelodau wedi'i chyhoeddi ar y wefan? Is the Register of Interests for Members published on the website?	Dyddiad ymateb wedi ei dderbyn Date response received
	Oes / Nac oes Yes / No	www.	Ydi / Nac ydi Yes / No	
Aberffraw				
Amlwch	Oes / Yes	www.cyngortrefamlwch.co.uk	Ydi / Yes	22/5/2018
Bodedern				
Biwmares / Beaumaris	Oes / Yes	www.beaumaristowncouncil.gov.uk	Ydi / Yes	21/5/2018
Bodffordd				
Bodorgan				
Bryngwran	Oes / Yes	www.bryngwran.org	Ydi / Yes	2/8/2018
Cwm Cadnant				
Cylch y Garn				
Caergybi / Holyhead				
Llanbadrig	Oes / Yes	www.cyngorcymunedllanbadrig.co.uk	Ydi / Yes	18/5/2018
Llanddaniel Fab	Oes / Yes	www.llanddaniel.org	Ydi (fe fydd yn fuan) / Yes (will be shortly)	22/5/2018
Llanddona	Oes / Yes	www.llanddona.org	Ydi / Yes	17/7/2018
Llanddyfnan	Oes / Yes	www.llanddyfnan.org	Ydi / Yes	2/8/2018
Llaneilian	Oes / Yes	www.Llaneilian.org.uk	Ydi / Yes	18/5/2018
Llanerchymedd				

Llaneugrad				
Llanfachraeth				
Llanfaelog	Oes / Yes	www.llanfaelogcommunitycouncil.gov.uk	Ydi / Yes	12/7/2018
Llanfaethlu a Llanfwrog	Oes / Yes	www.LlanfaethluLlanfwrog.com	Ychydig iawn, er mwyn diogelu ei data / Very little, in order to protect data	10/7/2018
LlanfairME	Oes / Yes	www.cyngorcymunedllanfairme.co.uk	Ydi / Yes	4/7/2018
Llanfair yn Neubwll	Oes / Yes	www.llanfairynneubwll.org	Ydi / Yes	12/7/2018
Llanfairpwll				
Llanfihangelesceifiog				
Llangefni				
Llangoed a Phenmon	Oes / Yes	www.CyngorCymunedLlangoedaPenmon.co.uk	Ydi / Yes	17/7/2018
Llangristiolus	Oes / Yes	www.community-council.org.uk/llangristiolusacerrigceinwen/	Ydi / Yes	2/8/2018
Llanidan	Oes / Yes	www.brynsiencyn.org	Nac ydi – yng nghanol y gwaith – mae'r wefan yn cael ei diweddarau / No, work in progress – website being updated	11/7/2018
Mechell	Oes / Yes	www.llanfechell.cc	Ydi / Yes	5/7/2018
Porthaethwy / Menai Bridge				
Moelfre				
Penmynydd a Star	Oes / Yes	www.penmynydd.org	Ydi / Yes	2/8/2018
Pentraeth				
Rhoscolyn	Oes / Yes	www.ccrhoscolyn.org.uk	Nac ydi / No	13/7/2018
Rhosybol				

Rhosyr				
Trearddur	Oes / Yes	www.trearddurcommunitycouncil.co.uk	Ydi / Yes	12/7/2018
Tref Alaw	Oes / Yes	www.trefalaw.cymru	Ydi / Yes	17/5/2018
Trewalchmai	Oes / Yes	www.trewalchmai.co.uk	Ydi / Yes	30/5/2018
Y Fali / Valley	Oes / Yes	www.valley-community-council.wales	Ydi / Yes	27/5/2018

Fforwm Cyswilt Cyngorau Tref a Chymuned – Presenoldeb yng nghyfarfodydd y Fforwm Town and Community Council Liaison Committee – Attendance at Forum meetings											
	10.5.18	26.4.18	12.4.18	22.2.18	25.1.18	21.11.17	13.6.17	26.11.16	20.10.16	21.7.16	28.4.16
Aberffraw											
Amlwch	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓			✓
Biwmares / Beaumaris						✓	✓	✓	✓		✓
Bodedern											
Bodffordd	✓	✓		✓					✓	✓	✓
Bodorgan								✓	✓		
Bryngwran											
Caergybi / Holyhead	✓						✓	✓			
Cwm Cadnant	✓	✓	✓				✓			✓	✓
Cylch-y-Garn								✓			✓
Llanbadrig		✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓
Llanddaniel Fab											
Llanddona	✓			✓		✓			✓		✓
Llanddyfnan											
Llaneilian			✓	✓				✓			
Llaneugrad											
Llanfachraeth											
Llanfaelog			✓	✓		✓	✓				✓
Llanfaethlu											
Llanfair ME		✓		✓							
Llanfairpwll	✓	✓			✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Llanfair NB							✓	✓		✓	✓
Llanfihangel Ysceifiog	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓		✓	✓
Llangefni	✓	✓	✓	✓		✓	✓		✓	✓	✓

**Fforwm Cyswilt Cyngorau Tref a Chymuned – Presenoldeb yng nghyfarfodydd y Fforwm
Town and Community Council Liaison Committee – Attendance at Forum meetings**

	10.5.18	26.4.18	12.4.18	22.2.18	25.1.18	21.11.17	13.6.17	26.11.16	20.10.16	21.7.16	28.4.16
Llangoed	✓										✓
Llangristiolus							✓	✓			
Llanidan	✓			✓		✓		✓		✓	
Llannerch-y-medd			✓		✓	✓	✓				
Mechell						✓	✓			✓	✓
Moelfre											
Penmynydd a Star							✓				
Pentraeth	✓	✓					✓	✓			✓
Porthaethwy / Menai Bridge	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓		✓	✓
Rhoscolyn											
Rhosybol											
Rhosyr											
Trearddur	✓		✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓
Tref Alaw										✓	✓
Trewalchmai	✓					✓	✓	✓			✓
Y Fali / Valley			✓	✓		✓	✓	✓		✓	✓